

***Suvestinė redakcija nuo 2013-03-31 iki 2013-04-07***

*Įsakymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [172-6368](#), i. k. 1042217ISAK004R-183*

**CIVILINĖS AVIACIJOS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

**Į S A K Y M A S  
DĖL REIKALAVIMŲ MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS IR  
PERKVALIFIKUOJANČIOMS CIVILINĖS AVIACIJOS SPECIALISTUS,  
PATVIRTINIMO**

2004 m. rugsėjo 29 d. Nr. 4R-183  
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymo Nr. 3-434 „Dėl Mokymo įstaigų, rengiančių ir perkvalifikuojančių civilinės aviacijos specialistus, akreditavimo nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [130-4689](#)) 2 punktu, tvirtinu Reikalavimus mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus (pridedama).

DIREKTORIUS

KĘSTUTIS AURYLA

PATVIRTINTA  
CAA direktoriaus  
2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. 4R-183

## **REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS IR PERKVALIFIKUOJANČIOMS CIVILINĖS AVIACIJOS SPECIALISTUS**

### **I. TAIKymo SRITIS IR BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Reikalavimai mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus (toliau – reikalavimai) nustato reikalavimus akreditavimo pažymėjimui gauti, taip pat reikalavimus pilotams instruktoriams, teorijos dėstytojams bei mokomųjų orlaivių ir aerodromų reikalavimus.

2. Reikalavimai taikomi visoms Lietuvos Respublikoje įregistruotoms įstaigoms ar organizacijoms, rengiančioms arba/ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus.

3. Akreditavimo pažymėjimus rengti civilinės aviacijos specialistus mokymo įstaigoms ir organizacijoms išduoda Civilinės aviacijos administracija (toliau – CAA).

### **II. NUORODOS**

4. Reikalavimai parengti vadovaujantis šiais teisės aktais ir vėlesniais jų pakeitimais:

4.1. Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#));

4.2. Europos Komisijos 2003 m. lapkričio 20 d. Reglamentas Nr. 2042/2003 dėl orlaivių, aviacijos gaminių, dalių bei prietaisų tinkamumo skraidyti testavimo, organizacijų ir personalo, atliekančio šias užduotis, tvirtinimo;

4.3. Jungtinės aviacijos administracijos patvirtinti reikalavimai JAR-FCL 1, JAR-FCL 2, „Skrydžio įgulų licencijavimas“, JAR-FCL 4 „Skraidančiojo personalo licencijavimas“;

4.4. Jungtinės aviacijos administracijos „Administracinės ir konsultacinės medžiagos 9 dalis“ „Administrative and Guidance Material (AGM) Chapter 9“;

4.5. Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos Dok. 7192-AN/857, B-5 dalis „Komerčinės aviacijos pilotų rengimo vadovas“;

4.6. Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos Dok. 7192-AN/857, D-3 dalis „Skrydžių dispečerių rengimo vadovas“;

4.7. Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos Dok. 7192-AN/857, E-1 dalis „Lėktuvų palydovų rengimo vadovas“;

4.8. Eurokontrolės patvirtinti saugos priežiūros reikalavimai ESARR-5.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [4R-14](#), 2010-01-29, Žin., 2010, Nr. 14-689 (2010-02-03), i. k. 1102217ISAK0004R-14

### **III. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS IR PERKVALIFIKUOJANČIOMS KOMERCINĖS AVIACIJOS PILOTUS, AVIALINIŲ TRANSPORTO PILOTUS, NAVIGATORIUS, SKRAIDANČIUOSIUS INŽINIERIUS BEI SKRYDŽIŲ DISPEČERIUS**

5. Mokymams gali būti naudojamos tik CAA patvirtintos programos, kurios atitinka šių reikalavimų 1 priedo 12 punkto reikalavimus.

6. Mokymo vadovas turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus nuostatas.

7. Skrydžių vykdymo vadovas (jeigu jo reikia) turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo V skyriaus nuostatas.

8. Mokymams naudojamo aerodromo tinkamumo naudoti pažymėjimas turi būti galiojantis ir šis aerodromas turi atitikti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir aplinkos ministro 2000

m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 42/69 patvirtintus „Lietuvos Respublikos aerodromų projektavimo, statybos ir naudojimo specialiuosius reikalavimus“ (Žin., 2000, Nr. [18-451](#)) (toliau – specialieji reikalavimai).

9. Mokymams naudojami tik registruoti orlaiviai (įskaitant ir nuomojamuosius), kurių tinkamumo skraidyti pažymėjimai (TSP) turi būti galiojantys ir atitikti šių reikalavimų XII skyriaus nuostatas.

10. Treniruokliai (įskaitant nuomojamuosius) turi atitikti JAR-STD „Skrydžių treniruokliai“ reikalavimus, o techninės priežiūros personalas privalo turėti leidimą juos prižiūrėti. Treniruoklių instruktoriai privalo atitikti JAR-FCL 1.055 1a priedo 18 punkto arba JAR-FCL 1.055 2a priedo 15 punkto reikalavimus. Treniruoklių pilotų kabinų ergonomika (priedaisai, valdymo svirtys, jungikliai, jų išdėstymas) turi atitikti realaus orlaivio, kuriuo mokoma, kabiną.

11. Orlaivių techninę priežiūrą privalo atlikti CAA atestuota orlaivių techninės priežiūros organizacija arba, rengiant komercinės aviacijos pilotus, licencijuotas orlaivių techninės priežiūros personalas. Techninės priežiūros dokumentai turi atitikti ES reglamento Nr. 2042/2003 145 dalies 2 priedo reikalavimus.

12. Etatiniai ir dirbantys pagal sutartis instruktoriai (pilotai, navigatoriai, skraidantieji inžinieriai) turi atitikti šių reikalavimų X skyriaus nuostatas. Instruktoriai atsako už paskirtų mokinių (grupių) praktinį mokymą.

13. Teorijos dalykų dėstytojai (etatiniai ir dirbantys pagal sutartis) privalo užtikrinti kokybišką mokymą ir atitikti šių reikalavimų XI skyriaus nuostatas.

14. Dokumentai, įrodantys mokymo procesą (mokymo planai, paskaitų žurnalai, individualios užduotys ir kt.), turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus nuostatas.

15. Saugykla, kurioje mažiausiai 10 metų būtų saugomi baigusiųjų mokymą klausytojų teorijos ir praktinio mokymo bei vertinimo (egzaminų) dokumentai, turi atitikti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 57-1982) III skyriaus reikalavimus.

16. Pastatai ir patalpos (metodinės ir techninės klasės su vaizdinėmis priemonėmis, biblioteka ir kt.) turi būti tinkamos atlikti mokymo programas, o sėdimų vietų skaičius jose ne mažesnis už studentų skaičių.

17. Mokymo įstaigos kokybės sistema turi atitikti JAR-FCL 1.055 punkto IEM Nr. 1 ir AMC FCL 1.055 reikalavimus.

18. Atsakingas asmuo už kokybės sistemos vadybą, priežiūrą ir kontrolę (vadybininkas) skiriamas įstaigos vadovo ir turi būti priimtinas CAA.

19. Mokymo įstaigų, kurios rengia (perkvalifikuoja) pilotus, navigatorius, skraidančiuosius inžinierius orlaivio tipo kvalifikacijoms gauti (atnaujinti), struktūra ir personalas turi atitikti JAR-FCL 1.055 2 priedo reikalavimus.

20. Mokymo įstaigos struktūra ir personalas turi atitikti JAR-FCL 1.055 ir / arba JAR-FCL 2.055 punktų reikalavimus. Kokybės vadovas ir Orlaivio tipo mokymo organizacijos (toliau – TRTO) mokymų vadovas turi atitikti reikalavimus, numatytus šių reikalavimų 3 priede.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [4R-160](#), 2011-06-22, Žin., 2011, Nr. 77-3790 (2011-06-28), i. k. 1112217ISAK004R-160

21. Avarinė gelbėjimo bei priešgaisrinė įranga ir priemonės turi atitikti Specialiųjų reikalavimų (Žin., 2000, Nr. [18-451](#)) X skyriaus nuostatas ir būti parengtas personalas, galintis jomis naudotis.

22. Mokymo įstaiga turi būti finansiškai pajėgi vykdyti mokymo programas, o jos įvertinimas turi atitikti JAR-FCL 1.055 IEM Nr. 2 reikalavimus.

#### **IV. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS PILOTUS MĖGĖJUS**

23. Mokymams gali būti naudojamos tik CAA patvirtintos programos, kurios atitinka šių reikalavimų 1 priedo 12 punkto reikalavimus.

24. Mokymo vadovas turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus nuostatas.
25. Skrydžių vykdymo vadovas (jeigu jo reikia) turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo V skyriaus nuostatas.
26. Mokymams naudojamo aerodromo tinkamumo naudoti pažymėjimas privalo būti galiojantis ir šis aerodromas turi atitikti šių reikalavimų XIII skyriaus bei prie JAR-FCL 1.055 1a priedo 27 punkto nuostatas.
27. Avarinė gelbėjimo bei priešgaisrinė įranga ir priemonės turi atitikti Specialiųjų reikalavimų (Žin., 2000, Nr. [18-451](#)) X skyriaus nuostatas ir būti parengtas personalas, galintis jomis naudotis.
28. Mokymams naudojami tik registruoti orlaiviai (įskaitant ir nuomojamuosius), kurių tinkamumo skraidyti pažymėjimai (TSP) turi būti galiojantys ir atitikti šių reikalavimų XII skyriaus bei JAR-FCL 1.055 1a priedo 25 punkto nuostatas.
29. Orlaivių techninę priežiūrą privalo atlikti licencijuoti orlaivių techninės priežiūros specialistai (mažiausiai vienas licencijuotas aviacijos technikas / inžinierius). Techninės priežiūros dokumentai turi atitikti ES reglamento Nr. 2042/2003 145 dalies 2 priedo reikalavimus.
30. Treniruokliai (įskaitant nuomojamuosius) turi atitikti Orlaivių įgulų licencijavimo taisyklių 6 punkto reikalavimus, o techninės priežiūros personalas turėti leidimą juos prižiūrėti. Treniruoklių instruktoriai privalo atitikti JAR-FCL 1.055 1a priedo 18 punkto reikalavimus. Treniruoklių pilotų kabinų ergonomika (prietaisai, valdymo svirtys, jungikliai, jų išdėstymas) turi atitikti realaus orlaivio, kuriuo mokoma, kabiną.
31. Etatiniai ir dirbantys pagal sutartis pilotai instruktoriai turi atitikti šių reikalavimų X skyriaus nuostatas. Instruktoriai atsako už paskirtų mokinių (grupių) praktinį mokymą.
32. Teorijos dalykų dėstytojai (etatiniai ir dirbantys pagal sutartis) privalo užtikrinti kokybišką mokymą ir atitikti šių reikalavimų XI skyriaus nuostatas.
33. Dokumentai, įrodantys mokymo procesą (mokymo planai, paskaitų žurnalai, individualios užduotys ir kt.), turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus 6.5 punkto nuostatas.
34. Saugykla, kurioje mažiausiai 10 metų būtų saugomi baigusių mokymą mokinių teorijos ir praktinio rengimo bei vertinimo (egzaminų) dokumentai, turi atitikti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 57-1982) III skyriaus reikalavimus.
35. Pastatai ir patalpos (nors viena įrengta klasė) turi būti tinkamos atlikti mokymo programas, o sėdimų vietų skaičius jose ne mažesnis už mokinių skaičių.
36. Mokymo įstaigos kokybės sistema turi atitikti JAR-FCL 1.055 IEM Nr. 1 ir AMC FCL 1.055 reikalavimus.
37. Atsakingas asmuo už kokybės sistemos vadybą, priežiūrą ir kontrolę (vadybininkas) skiriamas įstaigos vadovo ir turi būti priimtinas CAA.
38. Mokymo įstaiga turi būti finansiškai pajėgi vykdyti mokymo programas, o jos įvertinimas turi atitikti JAR-FCL 1.055 IEM Nr. 2 reikalavimus.

## **V. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS SKLANDYTOJUS**

39. Mokymams gali būti naudojamos tik CAA patvirtintos programos, kurios atitinka šių reikalavimų 1 priedo 12 punkto nuostatas.
40. Mokymo vadovas turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus nuostatas.
41. Skrydžių vykdymo vadovas (jeigu jo reikia) turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo V skyriaus nuostatas.
42. Mokymams naudojamo aerodromo tinkamumo naudoti pažymėjimas privalo būti galiojantis ir šis aerodromas turi atitikti šių reikalavimų XIII skyriaus bei JAR-FCL 1.055 1a priedo 27 punkto nuostatas.

43. Mokymams naudojami tik registruoti sklandytuvai, kurių tinkamumo skraidyti pažymėjimai (TSP) turi būti galiojantys ir atitikti Orlaivių įgulų licencijavimo taisyklių III skyriaus 11.3 punkto reikalavimus.

44. Orlaivių (sklandytuvų, lėktuvų) techninę priežiūrą privalo atlikti licencijuoti techninės priežiūros specialistai (mažiausiai vienas licencijuotas aviacijos technikas / inžinierius). Techninės priežiūros dokumentai turi atitikti ES reglamento Nr. 2042/2003 145 dalies 2 priedo reikalavimus.

45. Lėktuvas (-ai) ir / arba kita sklandytuvų išvilkimo technika (įskaitant ir nuomojamąją) turi būti techniškai tvarkinga ir turėti CAA išduotą (-us) ją naudoti leidžiantį (-čius) dokumentą (-us).

46. Sklandytojai instruktoriai (etatiniai arba dirbantys pagal sutartis) turi atitikti šių reikalavimų X skyriaus nuostatas. Instruktoriai atsako už paskirtų mokinių (grupių) praktinį mokymą.

47. Teorijos dalykų dėstytojai (etatiniai ir dirbantys pagal sutartis) privalo užtikrinti kokybišką mokymą ir atitikti šių reikalavimų XI skyriaus nuostatas.

48. Dokumentai, įrodantys mokymo procesą (mokymo planai, paskaitų žurnalai, individualios užduotys ir kt.), turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus 6.5 punkto nuostatas.

49. Saugykla, kurioje mažiausiai 10 metų būtų saugomi baigusių mokymą mokinių teorijos ir praktinio rengimo bei vertinimo (egzaminų) dokumentai, turi atitikti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 57-1982) III skyriaus reikalavimus.

50. Patalpos (nors viena įrengta mokymo klasė) turi būti tinkamos atlikti mokymo programas, o sėdimų vietų skaičius jose ne mažesnis už mokinių skaičių.

51. Mokymo įstaigos kokybės sistema turi atitikti JAR-FCL 1.055 IEM Nr. 1 ir AMC FCL 1.055 reikalavimus.

52. Atsakingas asmuo už kokybės sistemos vadybą, priežiūrą ir kontrolę (vadybininkas) skiriamas įstaigos vadovo ir turi būti priimtinas CAA.

## **VI. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS LAISVOJO AEROSTATO PILOTUS**

53. Mokymams gali būti naudojamos tik CAA patvirtintos programos, kurios atitinka šių reikalavimų 1 priedo 12 punkto nuostatas.

54. Mokymo vadovas turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus nuostatas.

55. Skrydžių vykdymo vadovas (jeigu jo reikia) turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo V skyriaus nuostatas.

56. Karšto oro balionams aikštelė turi būti ne mažesnė kaip 50x50 m dydžio.

57. Mokymams naudojami tik registruoti aerostatai (įskaitant ir nuomojamuosius), kurių tinkamumo skraidyti pažymėjimai (TSP) turi būti galiojantys. Aerostatuose turi būti įrengti ne mažiau kaip 2 dujų degikliai ir šie aerostatai turi atitikti Orlaivių įgulų licencijavimo taisyklių III skyriaus 11.4 punkto reikalavimus.

58. Laisvųjų aerostatų techninę priežiūrą privalo atlikti licencijuoti techninės priežiūros specialistai (mažiausiai vienas licencijuotas aviacijos specialistas).

59. Laisvojo aerostato pilotai instruktoriai (etatiniai ir dirbantys pagal sutartis) turi atitikti šių reikalavimų X skyriaus nuostatas. Instruktoriai atsako už paskirtų mokinių (grupių) praktinį mokymą.

60. Teorijos dalykų dėstytojai (etatiniai ir dirbantys pagal sutartis) privalo užtikrinti kokybišką mokymą ir atitikti šių reikalavimų XI skyriaus nuostatas.

61. Dokumentai, įrodantys mokymo procesą (mokymo planai, paskaitų žurnalai, individualios užduotys ir kt.), turi atitikti šių reikalavimų 1 priedo IV skyriaus nuostatas.

62. Saugykla, kurioje mažiausiai 10 metų būtų saugomi baigusiujų mokymą mokinių teorijos ir praktinio rengimo bei vertinimo (egzaminų) dokumentai, turi atitikti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 57-1982) III skyriaus reikalavimus.

63. Patalpos (nors viena įrengta mokymo klasė) turi būti tinkamos atlikti mokymo programas, o sėdimų vietų skaičius jose ne mažesnis už mokinių skaičių.

64. Mokymo įstaigos kokybės sistema turi atitikti JAR-FCL 1.055 IEM Nr. 1 ir AMC FCL 1.055 reikalavimus.

65. Atsakingas asmuo už kokybės sistemos vadybą, priežiūrą ir kontrolę (vadybininkas) skiriamas įstaigos vadovo ir turi būti priimtinas CAA.

66. Mokymo įstaiga turi būti finansiškai pajėgi vykdyti mokymo programas, o jos įvertinimas turi atitikti JAR-FCL 1.055 IEM Nr. 2 reikalavimus.

## **VII. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS CIVILINĖS AVIACIJOS ORLAIVIŲ PALYDOVUS**

67. Mokymui gali būti naudojamos tik CAA patvirtintos mokymo programos.

68. Mokymo vadovas turi atitikti Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) Dok. 7192-AN/857, E-1 dalies reikalavimus.

69. Teorijos dalykų dėstytojai privalo užtikrinti kokybišką mokymą.

70. Patalpos, reikalingos organizuoti mokymą:

70.1. biblioteka, kurioje būtų reikiama literatūra;

70.2. įrengtos metodinės klasės, kuriose bus mokoma, kaip gelbėti žmones po avarijos; ir jose turi būti kilnojamieji gesintuvai, kilnojamoji deguonies įranga, apsauginės kvėpavimo priemonės (PBE), gelbėjimosi plaustai, suaugusiųjų ir vaikų gelbėjimosi liemenės, vaikų gelbėjimo lopšiai, vaikų pririšamosios sistemos, avariniai paketai, pirmosios pagalbos vaistinė, radijo stotis.

71. Efektyvi kokybės kontrolės sistema ir paskirtas už kokybę atsakingas asmuo.

72. Turėti galimybę atlikti praktinį avarinių gelbėjimo darbų mokymą (ant vandens, orlaivyje ar treniruoklyje).

73. Saugykla, kurioje mažiausiai 5 metus būtų saugomi baigusiujų mokymą klausytojų teorijos egzaminų bei praktikos vertinimo (egzaminų) dokumentai, turi atitikti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 57-1982) III skyriaus reikalavimus.

74. Kandidatai į lėktuvų palydovus atrenkami pagal 2000 m. kovo 14 d. Civilinės aviacijos direkcijos generalinio direktoriaus patvirtintos „Lėktuvų palydovų saugos mokymo programos“ anotacijos reikalavimus.

## **VIII. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS CIVILINĖS AVIACIJOS TECHNIKUS / INŽINIERIUS TECHNIŠKAI PRIŽIŪRĖTI LENGVESNIUS KAIP 5700 KG ORLAIVIUS**

75. Orlaivių techninės priežiūros vadovas turi būti parengtas pagal ES reglamento Nr. 2042 / 2003 145 dalies aiškinamąsias medžiagas ir AMC 145. A.70(a) reikalavimus.

76. Mokymo programos turi būti CAA patvirtintos ir parengtos pagal ES reglamento Nr. 2042 / 2003 66 dalies I (pagrindinis mokymas) ar 3 (orlaivio tipo mokymas) priedų reikalavimus.

77. Teorijos dėstytojai ir licencijuoti praktikos instruktoriai privalo užtikrinti kokybišką mokymą (kiekvieno dėstomo teorijos dalyko).

78. Pastatai ir patalpos (įrengtos metodinės ir techninės klasės, praktiniams užsiėmimams skirtos dirbtuvės ir įranga, biblioteka ir kt.) turi būti tinkamos atlikti mokymo programas.

79. Kokybės kontrolės sistema turi atitikti Techninės priežiūros mokymo organizacijos veiklos vadovo 3 dalies reikalavimus ir turėti atsakingą už kokybę asmenį.

80. Pradinį mokymą organizuojančios mokymo įstaigos turi sudaryti sutartį su CAA atestuota orlaivius techniškai prižiūrėti įmone, kad baigusieji teorijos kursą galėtų atlikti praktinę stažuotę, jei pati mokymo organizacija neatestuota tokiais veiklais.

81. Saugykla, kurioje mažiausiai 5 metus būtų saugomi baigusiujų mokymą klausytojų teorijos ir praktikos vertinimo dokumentai, turi atitikti Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 2004, Nr. 57-1982) III skyriaus reikalavimus.

82. Mokymo įstaigos, rengiančios civilinės aviacijos technikus / inžinierius techniškai prižiūrėti sunkesnius kaip 5700 kg orlaivius, turi atitikti ES reglamento 147 dalies reikalavimus.

83. ES reglamento 66 dalies licencijos išduodamos tik baigus CAA patvirtintą atitinkamo orlaivio tipo mokymą ar mokymą pagal ES reglamento 147 dalį patvirtintoje Techninės priežiūros mokymo organizacijoje.

## **IX. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS SKRYDŽIŲ VADOVUS**

84. Mokymo vadovas turi atitikti šių reikalavimų 2 priedo IV skyriaus nuostatas.

85. Skrydžių vadovai mokomi tik pagal CAA patvirtintas programas, kurios parengtos pagal Eurokontrolės „Rekomendacijos dėl skrydžių vadovų rengimo programų turinio“ (Guidelines for Common Core Content and Training for Air Traffic Controllers) dokumentą.

86. Teorijos mokymo dėstytojai ir licencijuoti praktikos instruktoriai (kiekvieno dėstomo dalyko) privalo užtikrinti kokybišką mokymą.

87. Treniruokliai turi būti tinkami mokyti pagal mokymo programas ir juos turi prižiūrėti kvalifikuotas personalas.

88. Dokumentai, įrodantys mokymo procesą (mokymo planai, paskaitų žurnalai, individualios užduotys ir kt.), turi atitikti šių reikalavimų 2 priedo IV skyriaus nuostatas.

89. Kokybės kontrolės sistema turi atitikti Eurokontrolės dokumento „ISO 9000-9004“ standartus.

90. Mokymui skirtos patalpos (įrengtos metodinės ir techninės klasės su vaizdinėmis priemonėmis, biblioteka ir kt.) turi būti tinkamos atlikti mokymo programas.

91. Jeigu mokymo įstaiga neturi leidimo teikti oro eismo paslaugas, tam, kad skrydžių vadovai mokiniai atliktų praktinę stažuotę, ji gali sudaryti sutartį su atestuota oro eismo teikimo įmone arba skrydžių valdymo punktu.

## **X. REIKALAVIMAI PILOTAMS INSTRUKTORIAMS**

92. Praktinį pilotų rengimą gauti licenciją, kvalifikaciją ar specialiuosius leidimus atlieka pilotai instruktoriai, kurie privalo:

92.1. turėti galiojančią laisvojo aerostato (LA), sklandytojo (SK), piloto mėgėjo (PPL), komercinės aviacijos piloto (CPL) arba avialinių transporto piloto (ATPL) licenciją, instruktoriaus kvalifikaciją ir atitikti Orlaivių įgulų licencijavimo taisyklių 300, 310, 318, 319, 326, 329, 335, 415 arba 456 punktų reikalavimus;

92.2. turėti aviacinį išsilavinimą (aviacijos akademija, aviacijos institutas, aviacijos mokykla, specialūs kursai ir kt.);

92.3. sėkmingai baigti skrydžių instruktoriaus (FI), orlaivių klasės instruktoriaus (CRI), skrydžių pagal prietaisus instruktoriaus (IRI), treniruoklio instruktoriaus (SFI), akrobatinių skrydžių instruktoriaus (ASI), sklandytojo instruktoriaus (SKI), laisvojo aerostato instruktoriaus (LAI) arba orlaivio tipo instruktoriaus (TRI) kursus;

92.4. mokėti bendrauti, aiškiai ir suprantamai dėstyti mintis;

92.5. ne rečiau kaip kartą per 3 metus tobulintis atitinkamuose instruktorių kursuose.

## **XI. REIKALAVIMAI TEORIJOS DĖSTYTOJAMS**

93. Teorijos dėstytojai privalo:
- 93.1. turėti ne žemesnį kaip aukštesnįjį išsilavinimą (išskyrus sklandytojų rengimui);
  - 93.2. turėti aviacinį išsilavinimą (aviacijos akademija, aviacijos institutas, aviacijos mokykla, specialūs kursai ir kt.) arba universitetinį išsilavinimą, atitinkantį mokymo profilį;
  - 93.3. gerai išmanyti dėstomą dalyką. Prieš tampant dėstytoju ir ne rečiau kaip kartą per 3 metus CAA išlaikyti dėstomo dalyko egzaminą;
  - 93.4. ne rečiau kaip kartą per 3 metus tobulinti žinias atitinkamuose kursuose;
  - 93.5. turėti ne mažesnę kaip 5 metų darbo stažą aviacijos srityje (šis reikalavimas netaikomas dėstytojams, turintiems universitetinį išsilavinimą pagal dėstomo dalyko profilį);
  - 93.6. mokėti aiškiai ir suprantamai dėstyti mintis, mokėti bendrauti.

## **XII. MOKOMŲJŲ ORLAIVIŲ REIKALAVIMAI (PRADINIO RENGIMO)**

94. Mokymams naudojamo orlaivio tinkamumo skraidyti pažymėjimas (TSP) turi būti galiojantis ir atitikti JAR-FCL 1.055 1a priedo 25 ir 26 punktų bei Orlaivių įgulų licencijavimo taisyklių 11 punkto reikalavimus.

95. Mokomajame orlaivyje privalo būti:

- 95.1. sudvejintas sinchroniškas valdymas;
- 95.2. tarp instruktoriaus ir mokinio veikiantis telefono ryšys (kai instruktoriaus ir mokinio kabinos atskiros – turėti ir vizualųjį ryšį tarp pilotų);
- 95.3. reikiamas prietaisų komplektas skrydžiams pagal atitinkamas skrydžių taisykles (skrydžių pagal prietaisus (IFR) arba vizualiųjų naktinių skrydžių (VFRN) vykdyti bei įrangą skrydžiams pagal prietaisus imituoti (imituoti dirbtinės oro sąlygas);
- 95.4. gelbėjimosi parašiutai arba / ir kita įranga (pvz., katapulta ir kt.), jeigu tai numatyta orlaivio tipo pažymėjime ir / arba skrydžio vykdymo vadove (SVV), turi būti tinkami (atestuoti) naudoti orlaivyje, o už jų priežiūrą būti paskirtas atsakingas asmuo, turintis leidimą atlikti jų techninę priežiūrą.

96. Mokomajame orlaivyje iš instruktoriaus vietos turi būti galimybė valdyti visas OL sistemas bei naudotis stabdžiais, o lėktuvuose AN-2 prireikus, stabdžius išjungti.

97. Mokomuoju orlaiviu (PPL licencijai gauti) turi būti įmanoma demonstruoti artėjimą prie smukos, smuką, įvedimą į suktuką ir išvedimą iš jų.

## **XIII. MOKOMŲJŲ AERODROMŲ REIKALAVIMAI**

98. Mokomasis aerodromas (pagrindinis ir atsarginis (-iai) turi atitikti JAR-FCL 1.055 1a priedo 27 punkto ir Specialiųjų reikalavimų nuostatas.

99. Mokomajame aerodrome privalo būti:

- 99.1. kilimo ir tūpimo takas (mažiausiai vienas) (toliau – KTT), kurio techninės galimybės leistų mokomuoju orlaiviu kilti ir tūpti maksimalia mase ekstremaliomis sąlygomis (aukšta oro temperatūra, žemas slėgis, be vėjo ir kt.);
- 99.2. vėjo krypties rodiklis, kuris turi būti matomas iš abiejų KTT kryptių;
- 99.3. KTT žiburiai, jeigu vykdomi mokomieji skrydžiai naktį. KTT žiburiai turi atitikti Specialiųjų reikalavimų IV skyriaus nuostatas;
- 99.4. radijo ryšio priemonės, kurios turi atitikti ICAO 11 priedo 6 skyriaus reikalavimus;

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [4R-81](#), 2007-04-27, *Žin.*, 2007, Nr. 50-1991 (2007-05-10), i. k. 1072217ISAK0004R-81

Nr. [4R-124](#), 2012-05-09, *Žin.*, 2012, Nr. 56-2815 (2012-05-16), i. k. 1122217ISAK0004R-124

99.5. *Neteko galios nuo 2013-03-31*

*Punkto naikinimas:*

Nr. [4R-88](#), 2013-03-29, Žin. 2013, Nr. 34-1687 (2013-03-30), i. k. 1132217ISAK0004R-88

Papildyta punktu:

Nr. [4R-124](#), 2012-05-09, Žin., 2012, Nr. 56-2815 (2012-05-16), i. k. 1122217ISAK004R-124

100. Jeigu vykdomi mokomieji skrydžiai pagal prietaisus, aerodromo įrangą privalo atitikti Specialiųjų reikalavimų IV ir VI skyrių nuostatas.

101. Privalu, kad prie sraigtasparnių mokomojo aerodromo būtų aikštelė (-ės), kuri (-ios) tikėtų mokytis skraidyti riboto dydžio zonoje, imituoti savisukos režimą (autorotaciją), artėti ir tūpti nuokalnėje.

102. Karšto oro balionams aikštelė turi būti ne mažesnė kaip 50x50 m.

#### **XIV. REIKALAVIMAI MOKYMO ĮSTAIGOMS, RENGIANČIOMS AVIACIJOS SPECIALISTUS UŽSIENIO KALBA**

103. Teorijos dėstytojai, praktikos instruktoriai bei pilotai instruktoriai privalo mokėti tą užsienio kalbą, kuria bus mokomi užsienio piliečiai.

104. Pilotų instruktorių, praktikos instruktorių bei teorijos dėstytojų galimybes dėstyti ir mokytis užsienio kalba įvertina CAA paskirta komisija.

105. Mokymo įstaiga privalo turėti techninę literatūrą, metodinę medžiagą ta užsienio kalba, kuria bus mokoma.

106. Leidimas mokytis užsieniečius įrašomas į mokymo įstaigai išduodamo akreditavimo pažymėjimo specialųjį priedą.

---

Reikalavimų mokymo įstaigoms,  
rengiančioms ir perkvalifikuojančioms  
civilinės aviacijos specialistus,  
1 priedas

## **MOKYMO ĮSTAIGOS VEIKLOS VADOVAS (ORLAIVIŲ ĮGULŲ NARIAMS, LĖKTUVŲ PALYDOVAMS RENGTI)**

Mokymo įstaigos veiklos vadovą sudaro šie skyriai:

### **I. Turinys**

### **II. Įstaigos veiklos vadovo papildymo ir atnaujinimo aprašymas**

### **III. Įstaigos veiklos vadovo struktūra**

1. Įstaigos struktūros aprašymas su struktūros diagrama.
2. Mokymo vadovas.
3. Skrydžių vykdymo vadovas (jeigu jo reikia).

### **IV. Mokymo vadovas**

#### 4. Mokymo įstaigos aprašymas:

- 4.1. mokymo įstaigos pavadinimas;
- 4.2. mokymo įstaigos rūšis (visuomeninė organizacija, viešoji įstaiga ir kt.);
- 4.3. vieta, adresas, rekvizitai (pašto indeksas, tel., faks., el. p.);
- 4.4. darbuotojų socialinės garantijos (išskyrus darbą visuomeniniais pagrindais);
- 4.5. darbuotojų draudimas (išskyrus darbą visuomeniniais pagrindais);
- 4.6. akcininkai (sąrašas, jeigu tokie yra);
- 4.7. mokymo įstaigos nuosavybės teise disponuojamas turtas (dokumentai);
- 4.8. mokymo įstaigos finansinio pajėgumo įrodymas (dokumentai).

#### 5. Mokymo įstaigos infrastruktūra:

5.1. teorijos mokymo vieta, auditorijų (klasių) ir įrangos aprašymas arba nuomos ar panaudos sutartis (jeigu tokia yra);

5.2. mokymo treniruoklių vieta, treniruoklių sąrašas, jų lygis, leidimo juo naudotis galiojimas arba nuomos ar panaudos sutartis (jeigu tokia yra);

5.3. mokomieji aerodromai, jų tinkamumo naudoti pažymėjimai, nuosavybė (dokumentai) arba nuomos ar panaudos sutartis;

5.4. mokomieji orlaiviai (modelis, gamintojas, klasė, registracija, tinkamumo skraidyti pažymėjimas, įranga (VFR / IFR), draudimas);

5.5. mokymo įstaigos filialai, jų aprašymas (jeigu tokie yra).

#### 6. Mokymo įstaigos vadovybė ir darbuotojai:

##### 6.1. mokymo įstaigos valdymo schema;

6.2. mokymo įstaigos vadovaujančiojo personalo (mokymo įstaigos direktoriaus (vadovo), mokymo įstaigos direktoriaus pavaduotojo (jeigu toks yra), vyriausiojo piloto instruktoriaus (skraidymų direktoriaus), vyriausiojo inžinieriaus (technikos skyriaus direktoriaus) ir kokybės vadybininko pareiginės instrukcijos (įgaliojimai, pareigos ir atsakomybė) reikalavimai (išsilavinimas, kvalifikacija, darbo stažas aviacijos srityje ir kt.);

6.3. darbo sutartys, įdarbinimo sąlygos ir sutarčių saugojimas;

6.4. mokymo kursų planavimas;

6.5. dokumentų administravimas:

6.5.1. prašymai priimti mokyti, reikalavimai (amžius, teorijos žinių lygis ir kt.);

6.5.2. teorijos mokymo procesą įrodantys dokumentai (paskaitų žurnalai, individualios užduotys, įskaitų, egzaminų įrašai ir kt.);

6.5.3. praktinio mokymo procesą įrodantys dokumentai (individualios užduotys, skraidymų knygutės, chronometražai, tikrinimų įrašai, egzaminų lapai ir kt.);

- 6.5.4. dokumentų saugojimo laikas ir saugojimo tvarka;
- 6.5.5. mokymo įstaigos baigimo dokumentas;
- 6.6. techninė priežiūra:
- 6.6.1. orlaivių techninę priežiūrą atliekantis personalas (reikalavimai, pareiginės instrukcijos);
- 6.6.2. techninės priežiūros kokybės užtikrinimas;
- 6.6.3. sutartys atlikti techninę priežiūrą (jeigu tokios yra);
- 6.6.4. orlaivių techninė priežiūra mokymo įstaigos filiale (jeigu ji atliekama);
- 6.6.5. treniruoklių techninė priežiūra, reikalavimai personalui, pareiginės instrukcijos.
- 7. Mokymo kokybės užtikrinimo sistema:
- 7.1. mokymo kokybės užtikrinimo sistemos aprašymas (pagal JAR-FCL 1. 055 IEM N1 ir AMC FCL 1. 055);
- 7.2. mokymo kokybės užtikrinimo sistemos politika, programa, auditas, subrangovų priežiūra (jeigu mokymo įstaiga jų paslaugomis naudojasi) ir kt. dokumentai.
- 8. Antžeminis mokymas:
- 8.1. patalpos, metodinė medžiaga;
- 8.2. vyriausiasis teorijos dėstytojas, pareiginė instrukcija (įgaliojimai, pareigos, atsakomybė) ir reikalavimai (jeigu taikoma) (išsilavinimas (bendrasis, pedagoginis ir aviacijos) bei darbo stažas aviacijos srityje;
- 8.3. reikalavimai teorijos dėstytojams:
- 8.3.1. išsilavinimas (bendrasis ir aviacijos);
- 8.3.2. darbo stažas aviacijos srityje;
- 8.3.3. dėstomo dalyko CAA žinių įvertinimas;
- 8.3.4. samdomam dėstytojui – darbo sutartis arba sutikimas dėstyti (jeigu dėstoma visuomeniniais pagrindais);
- 8.4. mokymo planas;
- 8.5. teorijos žinių pažangos tikrinimai;
- 8.6. teorijos žinių palaikymas ir įtvirtinimas;
- 8.7. teorijos žinių egzaminai;
- 8.8. egzaminų perlaikymas;
- 8.9. egzaminų įrašai.
- 9. Praktinio rengimo personalas (pilotai instruktoriai):
- 9.1. reikalavimai instruktoriui:
- 9.1.1. išsilavinimas (bendrasis, aviacijos);
- 9.1.2. licencija (rūšis, galiojimas);
- 9.1.3. kvalifikacijos;
- 9.1.4. skraidymų knygutė;
- 9.1.5. samdomam instruktoriui – darbo sutartis;
- 9.2. instruktorių pareiginės instrukcijos (įgaliojimai, pareigos ir atsakomybė);
- 9.3. skrydžio egzaminai ir tikrinimai:
- 9.3.1. praktinių gebėjimų pažangos testai;
- 9.3.2. praktinių gebėjimų egzaminai;
- 9.3.3. skrydžio egzamino perlaikymas;
- 9.3.4. egzaminų įrašai.
- 10. Mokomųjų skrydžių vykdymas ir ribojimai:
- 10.1. vizualiųjų skrydžių (VFR) ir skrydžių pagal prietaisus (IFR) meteorologiniai minimumai;
- 10.2. darbo ir poilsio laikas;
- 10.3. mokomųjų skrydžių trukmė ir leistinas mokinių krūvis.
- 11. Saugos mokymai:

- 11.1. asmeninė atsakomybė;
- 11.2. veiksmai gaisro atveju;
- 11.3. pirmoji medicinos pagalba;
- 11.4. gelbėjimosi parašutų naudojimas (treniruočių dažnis, apimtis, atsakingas asmuo už parašutų priežiūrą);
- 11.5. katapultų (jeigu jos yra) naudojimas ir treniruotės (katapultos reikalavimai, treniruočių dažnis, atsakingas asmuo už katapultos priežiūrą).
- 12. CAA patvirtintos mokymo programos:
  - 12.1. programos tikslas;
  - 12.2. reikalavimai pretendentams;
  - 12.3. visų dėstomų dalykų teorijos mokymo programa;
  - 12.4. mokymo treniruokliu (jeigu jis yra) programa;
  - 12.5. išankstinis pasirengimas;
  - 12.6. priešskrydinis pasirengimas;
  - 12.7. praktinio rengimo programa:
    - 12.7.1. etapai;
    - 12.7.2. užduotys;
    - 12.7.3. pratimai;
    - 12.7.4. pažangos testai;
    - 12.7.5. leidimai pirmiems savarankiškiems skrydžiams (ratu, zona, maršrutu);
    - 12.7.6. kvalifikacijų (leidimų) suteikimas;
  - 12.8. poskrydiniai aptarimai;
  - 12.9. praktinio rengimo programos visų pratimų aprašymas (vadovas).
- 13. Mokymo veiksmingumas:
  - 13.1. žemo pažangumo nustatymas ir programos koregavimas;
  - 13.2. atgalinio ryšio sistema;
  - 13.3. dėstytojų keitimo tvarka;
  - 13.4. pilotų instruktorių keitimo tvarka;
  - 13.5. drausminiai veiksmai;
  - 13.6. mokinių mokymo sustabdymas;
  - 13.7. dokumentai.

**V. Skrydžių vykdymo vadovas (SVV) (jeigu jo reikia)**

14. Skrydžių vykdymo vadovas rengiamas pagal JAR-FCL 1.055 ir JAR-FCL 2.055 punktų reikalavimus.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [4R-14](#), 2010-01-29, Žin., 2010, Nr. 14-689 (2010-02-03), i. k. 1102217ISAK0004R-14

---

Reikalavimų mokymo įstaigoms,  
rengiančioms ir perkvalifikuojančioms  
civilinės aviacijos specialistus,  
2 priedas

## **MOKYMO ĮSTAIGOS VEIKLOS VADOVAS (SKRYDŽIŲ VADOVAMS RENGTI)**

Mokymo įstaigos veiklos vadovą sudaro šie skyriai:

### **I. Turinys**

### **II. Įstaigos vadovo papildymo ir atnaujinimo aprašymas**

### **III. Mokymo įstaigos veiklos vadovo struktūra**

1. Mokymo įstaigos struktūros aprašymas (vieta įmonės (organizacijos) struktūroje).
2. Mokymo įstaigos struktūros diagrama.
3. Mokymo vadovas.
4. Oro eismo paslaugų teikimo vadovas (jeigu jo reikia).

### **IV. Mokymo vadovas**

5. Mokymo įstaigos aprašymas:
  - 5.1. mokymo įstaigos pavadinimas;
  - 5.2. mokymo įstaigos rūšis (visuomeninė organizacija, viešoji įstaiga, valstybės įmonės padalinys ir kt.);
  - 5.3. registracijos vieta, adresas, rekvizitai (pašto indeksas, tel., faks., el. p.);
  - 5.4. darbuotojų socialinės garantijos (išskyrus darbą visuomeniniais pagrindais);
  - 5.5. darbuotojų draudimas (išskyrus darbą visuomeniniais pagrindais);
  - 5.6. akcininkai (sąrašas, jeigu tokie yra);
  - 5.7. mokymo įstaigos nuosavybės teisėmis disponuojamas turtas (dokumentai);
  - 5.8. mokymo įstaigos finansinio pajėgumo įrodymas (dokumentai).
6. Mokymo bazė:
  - 6.1. teorijos mokymo vieta, auditorijos, jų įrangos aprašymas, nuomos arba panaudos sutartis (jeigu tokia yra);
  - 6.2. mokymo treniruoklių vieta, treniruoklių sąrašas, jų lygis, leidimo juo naudotis galiojimas arba nuomos ar panaudos sutartis (jeigu tokia yra), laboratorijos aprašymas;
  - 6.3. oro eismo paslaugų padaliniai, kur atliekama stažuotė: pavadinimas, vadavietė, sektorius, nuomos arba panaudos sutartis (jeigu tokia yra);
  - 6.4. mokymo įstaigos filialai, vieta, aprašymas (jeigu tokie yra).
7. Mokymo įstaigos vadovybė ir darbuotojai:
  - 7.1. mokymo įstaigos valdymo schema;
  - 7.2. mokymo įstaigos vadovaujančiojo personalo: mokymo įstaigos direktoriaus (vadovo), mokymo įstaigos direktoriaus pavaduotojo (jeigu toks yra), vyriausiojo instruktoriaus, kokybės (oro eismo saugos) vadybininko pareiginės instrukcijos (įgaliojimai, pareigos, atsakomybė), reikalavimai (išsilavinimas, kvalifikacija, darbo stažas aviacijos srityje ir kt.);
  - 7.3. darbo sutartys, įdarbinimo sąlygos ir sutarčių saugojimas.
8. Dokumentų administravimas:
  - 8.1. mokymo kursų planavimas ir organizavimas;
  - 8.2. kandidatų prašymai priimti į mokymo įstaigą, reikalavimai kandidatams (amžius, teorijos žinių lygis ir kt.);
  - 8.3. dokumentai, įrodantys mokymo procesą (paskaitų žurnalai, tvarkaraščiai, įskaitų, egzaminų įrašai ir kt.);
  - 8.4. teorijos žinių pažangos testai, žinių įvertinimas (įskaitos, egzaminai), egzaminų perlaikymas;
  - 8.5. praktinių gebėjimų pažangos testai, egzaminai, egzaminų perlaikymas;

- 8.6. dokumentų saugojimo laikas ir saugojimo tvarka;
- 8.7. mokymo įstaigos baigimo dokumento pavyzdys;
- 8.8. treniruoklių ir kitų techninių mokymo priemonių naudojimo instrukcijos.
- 9. Mokymo kokybės užtikrinimo sistema:
  - 9.1. kokybės sistemos aprašymas;
  - 9.2. kokybės sistemos politika, programa, auditas, subrangovų priežiūra (jeigu mokymo įstaiga jų paslaugomis naudojasi), dokumentai;
  - 9.3. mokymo įstaigos filialų priežiūra;
  - 9.4. kokybės vadybininkas (reikalavimai, įgaliojimai, pareigos, atsakomybė).
- 10. Kandidatų atranka:
  - 10.1. atrankos sistemos aprašymas (renghamas pagal Eurokontrolės „Guidelines for Selection Procedures and Tests for Ab Initio Trainee Controllers“ (HUM. ET1. ST04.10000-GUI-01) dokumento reikalavimus):
    - 10.1.1. tikslas; reikalavimai kandidatams (sveikatos būklė, išsilavinimas, užsienio kalbos mokėjimas ir kt.);
    - 10.1.2. pretendentų gabumų testai (atminties, dėmesio, loginio mąstymo, skaičiavimo mintinai, suvokimo, erdvinės orientacijos, gebėjimas vienu metu atlikti kelias užduotis ir kt.);
    - 10.1.3. anglų kalbos mokėjimo vertinimas (vertinimo būdai);
    - 10.1.4. individualus pokalbis;
    - 10.1.5. testavimo procedūrų ir vertinimo proceso aprašymas, rezultatų konfidencialumas;
    - 10.1.6. reikalavimai egzaminuotojams;
  - 10.2. bendradarbiavimas su užsakovais (oro eismo paslaugų įmonėmis).
- 11. Teorijos ir praktinio rengimo specialistai (dėstytojai, instruktoriai):
  - 11.1. vyriausiasis teorijos dėstytojas, pareiginė instrukcija (įgaliojimai, pareigos, atsakomybė) ir reikalavimai (išsilavinimas (bendrasis, pedagoginis, aviacijos), darbo stažas aviacijos srityje);
  - 11.2. vyriausiasis instruktorius, pareiginė instrukcija (įgaliojimai, pareigos, atsakomybė) ir reikalavimai (išsilavinimas (bendrasis, pedagoginis, aviacijos), darbo stažas aviacijos srityje);
  - 11.3. dėstytojai, instruktoriai:
    - 11.3.1. dėstytojų, instruktorių sąrašas;
    - 11.3.2. dėstomi (mokomi) dalykai;
    - 11.3.3. reikalavimai:
      - 11.3.3.1. išsilavinimas (bendrasis, pedagoginis, aviacijos);
      - 11.3.3.2. darbo stažas aviacijos srityje;
      - 11.3.3.3. dėstomo dalyko žinių įvertinimas CAA;
    - 11.3.4. aviacijos specialisto licencija, turimos kvalifikacijos;
    - 11.3.5. darbo sutartis arba sutikimas dėstyti (jeigu dėstoma visuomeniniais pagrindais).

## **V. Mokymo programos**

- 12. Skrydžių vadovų pradinio rengimo programa – I fazė:
  - 12.1. teorijos rengimo programa:
    - 12.1.1. programos tikslas;
    - 12.1.2. programos apimtis (visų tipų skrydžių valdymo paslaugų pažintinis mokymas);
    - 12.1.3. reikalavimai pretendents;
    - 12.1.4. mokymo planas (dėstomi dalykai, valandų skaičius, mokymo būdas, mokymo etapai);
    - 12.1.5. teorijos žinių pažangos tikrinimai;
    - 12.1.6. teorijos žinių egzaminai, jų perlaikymas, egzaminų įrašai, jų saugojimas;
  - 12.2. praktinio rengimo programa (treniruoklyje, laboratorijoje, skrydžių valdymo padalinyje):
    - 12.2.1. etapai, užduotys, pratimai;

- 12.2.2. pažangos testai;
- 12.2.3. praktinių gebėjimų egzaminai, jų perlaikymas, įrašai ir jų saugojimas;
- 12.3. teorijos ir praktinio rengimo programos turi atitikti Eurokontrolės saugos ir priežiūros (ESARR) „Oro eismo vadybos (ATM) paslaugų personalas“ (ESARR 5) reikalavimus.
- 13. Skrydžių vadovų mokymas kvalifikacijai gauti – II fazė:
  - 13.1. mokymo programa kvalifikacijai gauti:
    - 13.1.1. programos tikslas (kokia kvalifikacija suteikiama);
    - 13.1.2. reikalavimai pretendentams (profesinės žinios, anglų kalbos mokėjimas ir kt.);
  - 13.2. įvadinis mokymas;
  - 13.3. parengtinis mokymas treniruoklyje (etapai, užduotys, pratimai, pažangos testai;
  - 13.4. praktinis rengimas (stažuotė) darbo vietoje (OJT) (etapai, užduotys, pratimai, pažangos testai, gebėjimų egzaminai, jų perlaikymas, įrašai ir jų saugojimas);
  - 13.5. programos kvalifikacijai gauti turi atitikti Eurokontrolės saugos ir priežiūros (ESARR) „Oro eismo vadybos (ATM) paslaugų personalas“ (ESARR 5) reikalavimus.
- 14. Skrydžių vadovų kvalifikacijos tobulinimo programa:
  - 14.1. teorijos žinių tobulinimo programa:
    - 14.1.1. mokymo planas;
    - 14.1.2. dėstomi dalykai (įskaitant radijo ryšį nacionaline ir anglų kalbomis bei anglų bendrinę kalbą), žinių įvertinimas, lietuvių ir anglų kalbų mokėjimo reikalavimai;
  - 14.2. profesinių įgūdžių tobulinimo programa:
    - 14.2.1. įgūdžių lavinimas treniruoklyje (įskaitant treniruotes imituojant avarines situacijas);
  - 14.3. tobulinimo kursų baigimas, praktinių įgūdžių įvertinimas, dokumentų administravimas ir saugojimas;
  - 14.4. profesinių įgūdžių tobulinimo programos turi atitikti Eurokontrolės saugos ir priežiūros (ESARR) „Oro eismo vadybos (ATM) paslaugų personalas“ (ESARR 5) reikalavimus.
- 15. Skrydžių vadovų instruktorių rengimo programa:
  - 15.1. programos tikslas;
  - 15.2. mokymo proceso organizavimas;
  - 15.3. reikalavimai pretendentams (žinių lygis, darbo stažas, išsilavinimas ir kt.);
  - 15.4. mokymo planas (dėstomi dalykai, valandų skaičius, mokymo būdas, mokymo etapai ir kt.);
  - 15.5. praktinis instruktorių rengimas treniruoklyje ir / arba darbo vietoje (mokymo metodika, įskaitant veiksmus avariniais atvejais);
  - 15.6. dokumentų administravimas, instruktoriaus kvalifikacijos suteikimas;
  - 15.7. mokymo programa turi atitikti Eurokontrolės „Skrydžių vadovų mokymo darbo vietose“ (HUM. ETI. STO5. 4000-GUI-01) (EATMP) reikalavimus.

## **VI. Oro eismo paslaugų teikimo vadovas (jeigu jo reikia)**

16. Oro eismo paslaugų teikimo vadovas rengiamas pagal Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 11 priedo ir Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos Dok. 4444 „Oro eismo organizavimas“ reikalavimus.

### **7 skyrius. Neteko galios nuo 2012-05-17**

*Skyriaus naikinimas:*

Nr. [4R-124](#), 2012-05-09, Žin. 2012, Nr. 56-2815 (2012-05-16), i. k. 1122217ISAK004R-124

Reikalavimų mokymo įstaigoms,  
rengiančioms ir perkvalifikuojančioms  
civilinės aviacijos specialistus,  
3 priedas

## REIKALAVIMAI KOKYBĖS VADOVUI IR TRTO MOKYMŲ VADOVUI

| Pareigos            | Patirtis                                                                                                 | Kvalifikacija                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TRTO mokymų vadovas | 3 metų darbo patirtis instruktoriaus pareigose (atliekant orlaivio tipo mokymus)                         | 1. Turėti ar būti turėjus ATPL licenciją.<br>2. Turėti ar būti turėjus TRI arba SFI kvalifikaciją.<br>3. JAR-FCL žinios (būtinai kursų baigimo sertifikatai).<br>4. Vadovaujamo darbo patirtis.                                    |
| Kokybės vadovas     | 5 metų patirtis dirbant aviacijos srityje, iš kurių mažiausiai 2 metų patirtis kokybės sistemos srityje. | 1. Kokybės vadybos aviacijos srityje žinios (būtinai kursų baigimo sertifikatai).<br>2. Kokybės vadybos sistemos auditorių kursai (būtinai kursų baigimo sertifikatai).<br>3. JAR-FCL žinios (būtinai kursų baigimo sertifikatai). |

Papildyta priedu:

Nr. [4R-160](#), 2011-06-22, Žin., 2011, Nr. 77-3790 (2011-06-28), i. k. 1112217ISAK004R-160

### 3 priedas. Neteko galios nuo 2013-03-31

Priedo naikinimas:

Nr. [4R-88](#), 2013-03-29, Žin. 2013, Nr. 34-1687 (2013-03-30), i. k. 1132217ISAK0004R-88

### Pakeitimai:

1.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-81](#), 2007-04-27, Žin., 2007, Nr. 50-1991 (2007-05-10), i. k. 1072217ISAK0004R-81

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4R-183 "Dėl reikalavimų mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus, patvirtinimo" pakeitimo

2.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-93](#), 2007-05-11, Žin., 2007, Nr. 54-2115 (2007-05-17), i. k. 1072217ISAK0004R-93

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4R-183 "Dėl reikalavimų mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus, patvirtinimo" papildymo

3.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-14](#), 2010-01-29, Žin., 2010, Nr. 14-689 (2010-02-03), i. k. 1102217ISAK0004R-14

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4R-183 "Dėl Reikalavimų mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus, patvirtinimo" pakeitimo

4.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-160](#), 2011-06-22, Žin., 2011, Nr. 77-3790 (2011-06-28), i. k. 1112217ISAK004R-160

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4R-183 "Dėl Reikalavimų mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus, patvirtinimo" pakeitimo

5.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-124](#), 2012-05-09, Žin., 2012, Nr. 56-2815 (2012-05-16), i. k. 1122217ISAK004R-124

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4R-183 "Dėl Reikalavimų mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus, patvirtinimo" pakeitimo

6.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-51](#), 2013-02-25, Žin., 2013, Nr. 22-1108 (2013-02-28), i. k. 1132217ISAK0004R-51

Dėl Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymo Nr. 4R-183 "Dėl Reikalavimų mokymo įstaigoms, rengiančioms ir perkvalifikuojančioms civilinės aviacijos specialistus, patvirtinimo" pakeitimo

7.

Civilinės aviacijos administracija, Įsakymas

Nr. [4R-88](#), 2013-03-29, Žin., 2013, Nr. 34-1687 (2013-03-30), i. k. 1132217ISAK0004R-88

Dėl reikalavimų skrydžių koordinatoriams patvirtinimo